گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۵۳۴۸۲۵
دوشنبه ۸ تیر ۱۴۰۵ ۱۸:۱۵

جوشِ دُوره؛ هندسه‌ی قدسیِ سوگواری در کویر &#۴۷; روایتی از نظم و شور در گفت‌وگو با محمدحسن زارعیان

آیین‌های عاشورایی در استان یزد، گنجینه‌ای از نمادها و آیین‌های کهن است که هر یک بازتاب‌دهنده‌ی بخشی از فرهنگ غنی و عمق ارادت مردم این دیار به ساحت اباعبدالله الحسین (ع) است. در میان این آیین‌ها، «جوشِ دُوره» به‌عنوان یکی از اصیل‌ترین، پرشورترین و در عین حال منظم‌ترین شیوه‌های عزاداری سنتی شناخته می‌شود.

به گزارش خبرنگاران گروه فرهنگ، هنر و رسانه خبرگزاری گزارش خبر ، محمدحسن زارعیان، مدیر اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان بافق و دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، در تشریح ویژگی‌های این آیین گفت: جوش دوره تنها یک عزاداری نیست، بلکه هندسه‌ای از ارادت است که در آن «دایره» به عنوان کامل‌ترین شکل هندسی، به بستری برای نمایش وحدت و همبستگی عزاداران تبدیل می‌شود.

جوش دوره؛ تلاقیِ معنا و حرکت

دکتر زارعیان در تبیین ساختار اجرایی این مراسم اظهار داشت: عزاداران در این آیین، با پیوندِ دست‌ها یا گرفتن کمر یکدیگر، حلقه‌های متحدالمرکزی را تشکیل می‌دهند و با ریتمی هماهنگ، برخلاف جهت عقربه‌های ساعت به دورِ یک مرکزیت مقدس –که می‌تواند نخل، علم و یا حضور پیرغلامان و پیشکسوتان باشد– می‌چرخند. این حرکتِ دوار، موسیقی دیداری و شنیداری خاصی را خلق می‌کند که گویی فضای حسینیه را به گنبدی معنوی پیوند داده و عزاداران را در مسیرِ صعودِ معنایی و پالایش جمعی قرار می‌دهد.

وی با اشاره به واژه‌ی «جوش» افزود: این واژه به معنای فورانِ هیجان درونی است؛ عزاداران در حین چرخش، با هر گام و حرکت موزون، گویی در داغِ کربلا به جوشش درآمده‌اند و صدای آنان تا عرش طنین‌انداز می‌شود.

نظم‌بخشی به شورِ حسینی در دایره‌ی همبستگی

پژوهشگر هیئت‌های مذهبی با اشاره به نقشِ میانداران و نوحه‌خوانان بیان کرد: «در این ساختار، نوحه‌خوان در مرکز، مدیریتِ میدان را بر عهده دارد. ویژگی منحصربه‌فرد جوش دوره، تقسیم‌بندی دقیق هندسی آن است؛ به‌طوری که دایره با حضور میانداران در چهار سمت، به چهار قسمت تقسیم شده و عزاداران در قالب دو دسته، به شیوه «دودمه‌خوانی» پاسخ نوحه‌خوان را می‌دهند. این نظم در عینِ جوشش و خروش، نشان‌دهنده‌ی فرهنگ بالای انضباط اجتماعی در هیئت‌های مذهبی است.

دکتر زارعیان ادامه داد: «قطر این دایره گاه به ۴۰ متر می‌رسد و در صورت کثرت جمعیت، حلقه‌های موازی تشکیل می‌شود که شکوهِ این آیین را دوچندان می‌کند. اوج‌گیریِ سرعت و شدتِ چرخش در دقایق پایانی، لحظاتی از شورِ بی‌نظیر را رقم می‌زند که وصف‌ناپذیر است.

فلسفهِ وجودی؛ وحدت در عینِ برابری

مدیر ارشاد بافق، با نگاهی جامعه‌شناختی به این آیین تصریح کرد: جوش دوره واجد مفاهیم عمیقی است. از یک‌سو، تساوی افراد در این دایره، نماد برابری و پیوندِ ناگسستنیِ مردم همچون دانه‌های تسبیح است. از سوی دیگر، شیوه‌ی قرارگیری عزاداران، نمادی از حمایت و پشتیبانیِ یاران امام حسین (ع) در میدان رزم است.

وی در پایان با اشاره به اشعارِ ساده و روایی این آیین که در قالب پرسش و پاسخ (گروه اول و دوم) اجرا می‌شود، خاطرنشان کرد: اشعارِ جوش دوره، بازخوانیِ عاطفی و مستقیمِ واقعه کربلاست. از «کربلا شیون و شین است» تا سوگِ جانکاهِ «سر حسین مظلوم بر نیزه‌هاست امروز»؛ این گفتمانِ موسیقایی، به‌خوبی تاریخ را در ذهنِ جمعیِ جامعه زنده نگه می‌دارد.